

Valentín Bou Franch*

Els drets humans a partir de la Carta de les Nacions Unides

1. ESMENTS ALS DRETS HUMANS EN LA CARTA DE LES NACIONS UNIDES

En el text de la Carta de les Nacions Unides existeixen huit esments als drets humans. El seu preàmbul comença afirmant que els pobles de les Nacions Unides estan resolts “a reafirmar la fe en els drets fonamentals de l'home, en la dignitat i el valor de la persona humana, en la igualtat de drets d'homes i dones i de les nacions grans i xicotetes”.

En segon lloc, l'article 1.3 ens informa que, entre els propòsits de l'ONU, s'inclou el de “realitzar la cooperació internacional en (...) el desenvolupament i estímul del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals de tots, sense fer distinció per motius de raça, sexe, idioma o religió”.

En tercer lloc, l'article 13.1, b) ens assenyala que: “l'Assemblea General promourà estudis i farà recomanacions (...) per a (...) ajudar a fer efectius els drets humans i les llibertats fonamentals de tots,

Aquesta obra està protegida amb una [Llicència Creative Commons Reconeixement – No Comercial – Sense obra derivada](#)

Cofinançat per la Unió Europea

---

* Catedràtic de Dret Internacional Públic. Universitat de València (Espanya). Cofinançat per la Unió Europea. Les opinions i punts de vista expressats només comprometen al seu(s) autor(s) i no reflecteixen necessàriament els de la Unió Europea o els de l'Agència Executiva Europea d'Educació i Cultura (EACEA). Ni la Unió Europea ni la EACEA poden ser considerats responsables d'ells.

sense fer distincions per motius de raça, sexe, idioma o religió”.

En quart lloc, l'article 55, c) manifesta que: “l'Organització promourà: el respecte universal als drets humans i a les llibertats fonamentals de tots, sense fer distinció per motius de raça, sexe, idioma o religió, i l'efectivitat de tals drets i llibertats”.

En cinqué lloc, l'article 56 declara que: “tots els Membres es comprometen a prendre mesures conjunta o separadament, en cooperació amb l'Organització, per a la realització dels propòsits consignats en l'Article 55”.

En sisé lloc, l'article 62.2 sosté que: “el Consell Econòmic i Social podrà fer recomanacions a fi de promoure el respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals de tots, i l'efectivitat de tals drets i llibertats”.

En seté lloc, l'article 68 ens diu que: “el Consell Econòmic i Social establirà comissions d'ordre econòmic i social i per a la promoció dels drets humans...”.

Finalment, l'article 76, c) afirma que, entre els objectius del règim d'administració fiduciària, figura “promoure el respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals de tots, sense fer distinció per motius de raça, sexe, idioma o religió, així com el reconeixement de la interdependència dels pobles del món”.

2. PRIMERA LLACUNA: FALTAVA UN LLISTAT DE DRETS HUMANS

És freqüent assenyalar que la Carta de les Nacions Unides patia de dues llacunes importants en matèria de drets humans. La primera d'aquestes llacunes consistia en la falta d'un llistat que enumerara quins són els drets humans. Referent a això, en l'actualitat cal realitzar els tres següents comentaris.

En primer lloc, la pròpia Organització de les Nacions Unides reconeix l'existència d'una "Carta Internacional de Drets Humans", composta per: (1) la Declaració Universal de Drets Humans, aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948. En la Declaració, per primera vegada en la història de la humanitat, s'estableixen clarament els drets civils, polítics, econòmics, socials i culturals bàsics dels quals tots els éssers humans han de gaudir; (2) el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i els seus dos protocols facultatius; i (3) el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals i el seu protocol facultatiu.

En segon lloc, cal indicar que existeixen altres tractats internacionals sobre drets humans adoptats per les Nacions Unides. Molts d'ells compten amb protocols facultatius. Entre aquests tractats internacionals, es troben: (1) la Convenció internacional sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació racial; (2) la Convenció sobre

l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona; (3) la Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants; (4) la Convenció sobre els drets del xiquet; (5) la Convenció internacional sobre la protecció dels drets de tots els treballadors migratoris i dels seus familiars; (6) la Convenció sobre les persones amb discapacitat; i (7) el Conveni internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades.

En tercer i últim lloc, cal esmentar que també s'han adoptat sistemes regionals de protecció dels drets humans. Entre ells, destaquen els creats pel Consell d'Europa, l'Organització d'Estats Americans i la Unió Africana. En aquests tres sistemes regionals, s'han creat tribunals internacionals que coneixen tant de demandes interestatals, com de demandes individuals contra els Estats membres.

3. SEGONA LLACUNA: FALTAVEN MECANISMES DE CONTROL DEL COMPLIMENT

La segona de les llacunes que emmalaltia la Carta de les Nacions Unides en matèria de drets humans és la mancança de mecanismes de control del compliment de l'obligació de respecte dels drets humans. Referent a això, cal formular les següents tres idees.

La primera idea consisteix a afirmar que, amb el temps, s'han creat mecanismes de control i seguiment de l'obligació de respecte dels drets humans, a partir de la Carta de les Nacions Unides. Cal destacar, en aquest sentit, la creació del Consell de Drets Humans per l'Assemblea General el 15 de març de 2006, amb l'objectiu principal de considerar les situacions de violacions dels drets humans i fer recomanacions sobre aquest tema. El Consell de Drets Humans és un organisme intergovernamental dins del sistema de les Nacions Unides, compost per 47 Estats responsables de la promoció i protecció dels drets humans a tot el món. Aquest Consell té la capacitat de debatre totes les qüestions temàtiques relatives als drets humans i situacions que requereixen la seua atenció durant tot l'any.

El Consell de Drets Humans duu a terme tres mecanismes de control: (1) l'Examen Periòdic Universal és un procés singular que inclou un examen dels expedients de drets humans de tots els Estats membres de les Nacions Unides. El Consell de Drets Humans ofereix a cada Estat l'oportunitat de declarar quines mesures ha adoptat per a millorar la situació dels drets humans en el seu territori i per a complir amb les seues obligacions en la matèria. He de subratllar que l'objectiu final de l'Examen Periòdic Universal és millorar la situació de drets humans en tots els països i abordar les violacions dels drets humans

allà on es produïsquen; (2) el 18 de juny de 2007, el Consell de Drets Humans va crear un nou procediment de denúncies per a fer front a un quadre persistent de violacions manifestes i fefaentment provades dels drets humans ocorregudes en qualsevol part del món. El procediment de denúncies aborda les comunicacions presentades per persones, grups o organitzacions no governamentals que al·leguen ser víctimes de violacions de drets humans o que tinguen coneixement directe i fefaent de tals violacions; i (3) els procediments especials són experts independents en drets humans amb mandats per a informar i assessorar sobre els drets humans des d'una perspectiva temàtica o referida a un Estat membre concret.

La segona idea a destacar és l'existència de mecanismes de control i seguiment creats a partir dels Tractats internacionals de drets humans adoptats per les Nacions Unides. Els òrgans de tractats de drets humans són comitès d'experts independents que supervisen l'aplicació dels principals tractats internacionals de drets humans. He d'insistir que cada Estat Part en un tractat té l'obligació d'adoptar mesures per a vetlar perquè totes les persones d'aqueix Estat puguen gaudir dels drets estipulats en el tractat. Per això, en l'actualitat existeixen deu òrgans de tractats de drets humans compostos d'experts independents, que són proposats i triats pels Estats Parts per a

exercir mandats de terminis fixos, renovables cada quatre anys. Aquests comités tenen competència per a emetre dictàmens en demandes interestatals i individuals. Amb caràcter periòdic, debaten amb cada Estat Part del corresponent Tractat internacional, publicant un informe amb les seues observacions finals. També poden realitzar observacions generals sobre la interpretació de cada article concret de cada tractat.

No obstant això, aquests “comités d'experts” pateixen importants punts febles, ja que: (1) aquests comités d'experts no són tribunals internacionals de justícia. Per tant, els “experts independents” que nomenen els Estats no són “jutges internacionals”; (2) aquests comités no emeten “sentències”: només “dictàmens”; i (3) els seus dictàmens no poden modificar ni anul·lar sentències fermes dels tribunals nacionals. No obstant això, aquests dictàmens poden arribar a tindre una eficàcia limitada, sent motiu justificat per a demanar una indemnització per mala administració de justícia a nivell nacional.

La tercera i última idea a destacar és que actualment continua faltant l'existència d'un tribunal internacional de justícia a nivell mundial, en el qual els particulars puguen denunciar violacions de drets humans comeses pels Estats. Cal recordar

que aquest tipus de tribunals sí que existeixen en els sistemes regionals de drets humans.

